

52 Van Martijn – een kleinood

*Voor alles wat gebeurt is er een uur,
een tijd voor alles wat er is onder de hemel.*

26 oktober 1970 – de geboortedag van Martijn. Hij is altijd bij ons door een kostbare erfenis: zijn taal – het voertuig van zijn ziel.

In zijn taal zocht Martijn voortdurend naar het geheim van het leven en dus ook van de dood. In die zoektocht getuigde hij van grote liefde voor en kennis van poëzie en proza en een bijzonder gevoel voor (taal)humor. Martijn liet ons bijna honderd artikelen, verhalen, essays na, allemaal gepubliceerd in diverse tijdschriften en kranten.

Hoe kunnen we vandaag beter aan hem denken dan door te lezen uit wat hij ons naliet? Daarom volgt nu het kortste verhaal dat hij schreef. In 429 woorden schetst hij treffender een bijzondere ervaring. Met in de eerste zin een vraag en aan het slot ...

Ik nodig je uit dit verhaal te lezen: kort en kostbaar – een kleinood. Wat blijft na het lezen? Onze glimlach: zó was en is Martijn.

“...want Hij is opgestaan”

Hoe onsterfelijk is een onsterfelijk dichter?

Toen ik een jaar of twintig was kreeg ik van een Groningse uitgeverij de opdracht een 'dodenboekje' samen te stellen. Ik moest de graven van Nederlandse schrijvers (m/v) opsporen, deze bezoeken en daar wat anekdotes over de begrafenis, het grafschrift, De Dood bij vermelden. Ik zei 'ja hoor, geen enkel probleem.'

Het eerste graf dat ik bezocht was dat van Gerrit Achterberg: 'Van dood in dood gegaan, totdat hij stierf.'

Wat volgde waren heuse strooptochten. Zoals anderen nachten wakker bleven om De ontdekking van de hemel te lezen, zo puzzelde ik nachtenlang aan routes die nog meer dood in een dag zouden brengen. Na een maand of drie belde de uitgeverij. Of ik wat schetsen kon laten zien, dan kon de vormgeefster vast aan het denken gezet worden. Ik zei 'ja hoor, geen enkel probleem.'

Een week later zat ze daar. Half lang zwart haar, zwarte kleren, felblauwe ogen. 'O Dood, die waarheid zijt: nader tot U'. Of ik het graf van Bloem al bezocht had? 'Voorbij, voorbij, o en voorgoed voorbij.' Ze zag het zo voor zich. Licht krullende letters in een wegzwevende regel.

De volgende dag belde ik het gemeentearchief van Paasloo. Waar of dat Bloem nou precies lag. Kon niet missen. Paasloo had maar één begraafplaats, met in het midden een kleine kerk, en dan een beetje schuin daarachter. Of ik trouwens wist dat Clara Eggink naast hem lag. Ook een schrijfster geweest, vroeger. En zijn geliefde.

Ik belde M., – zij zou de foto's voor haar rekening nemen – huurde een auto en hop: op naar het kerkhof. Het was een zondag. Dag der doden. Dies Irae. 'Blijf bij mij, Heer, verlaat mij niet'. Het kon, inderdaad, niet missen. We vonden Paasloo, we vonden het kerkhof. Ik parkeerde de auto, M. zocht haar spullen bijeen en zo wandelden we goedgehumt het kerkhofje op.

Ik nam het linker-, M. het rechtergedeelte. Geen Bloem. M. nam het linker-, ik het rechtergedeelte. Weer geen Bloem. We cirkelden samen om het kerkje heen. Nog steeds geen Bloem. Er was geen doodgraver, er was geen opzichter, er was, behalve onszelf, geen levende ziel te bekennen. En geen Bloem. Hoe we ook zochten, wat we ook deden: Bloem was er niet. We kuierden nog wat rond, bekeken wat grafstenen en besloten naar het dorpje te rijden om navraag te doen. Toen gebeurde het: teruglopend naar de ingang trok M. mij plots aan mijn mouw. Het was het een na laatste graf. Of het een na eerste, wat u wilt:

HIJ IS HIER NIET
WANT HIJ IS OPGESTAAN

Martijn.

* Kleinood: iets kleins en kostbaars – een oud woord; in de Statenvertaling van de Bijbel wordt van een aantal psalmen gezegd: 'een gouden kleinood van David'. Martijn hield erg van dit soort mooie, oude woorden.

* De woorden in de ondertitel staan in Prediker 3,1 (NBV)

* De dichtregel van Achterberg staat op zijn grafkei op begraafplaats Rusthof in Oud-Leusden

* De dichtregel 'O Dood, die waarheid zijt: nader tot U' is van Gerard Reve

* C. Bloem is één van de belangrijkste klassieke dichters uit ons taalgebied. Zijn *Verzamelde gedichten* worden nog regelmatig gedrukt en uit deze verzameling wordt veelvuldig geciteerd.

* De dichtregel 'Voorbij, voorbij, o en voorgoed voorbij.' staat op de grafsteen van Bloem

* Dit verhaal werd gepubliceerd in het tijdschrift Punt/Komma, januari 2002, #3

